

SAŽETAK PRESUDE

PREDA I OSTALI PROTIV RUMUNJSKE OD 29. TRAVNJA 2014. GODINE ZAHTJEVI BROJ 9584/02, 33514/02, 38052/02, 25821/03, 29652/03, 3736/03, 17750/03, 28688/04

Rumunjski zakon predviđa dostupan i učinkovit mehanizam obeštećenja za povrede prava vlasništva nastale zbog nacionalizacije tijekom komunističkog režima

ČINJENICE

Zahtjev Sudu podnijelo je 14 rumunjskih i 2 njemačka državljana prigovarajući kako zakoni koji reguliraju pravo na obeštećenje za nacionalizaciju nekretnina nisu učinkoviti. Isto tako, neki od podnositelja prigovaraju da je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku s obzirom na duljinu trajanja parničnog postupka povodom zahtjeva za povrat nacionaliziranih nekretnina.

Tijekom komunističkog režima nacionalizirana je imovina u vlasništvu podnositelja. Nakon pada režima, predmetna imovina vraćena je podnositeljima sukladno zakonima o povratu nacionalizirane imovine.

Dana 12. listopada 2010. godine Sud je donio pilot presudu u predmetu *Maria Atanasiu i ostali protiv Rumunjske* u kojoj je ustanovio kako Rumunjska mora poduzeti učinkovite mjere kojima će osigurati odgovarajući kompenzacijski mehanizam i djelotvornu zaštitu prava zajamčenih čl. 6 .st. 1. Konvencije (pravo na suđenje u razumnom roku) te čl. 1. Protokola 1. (pravo na mirno uživanje vlasništva).

Dana 16. svibnja 2013. godine, rumunjski parlament izglasao je Zakon br. 165/2013 kojim se regulira okončanje postupka povrata ili naknade za oduzetu imovinu tijekom komunističkog režima.

Ovaj predmet je prvi koji je Sud ispitivao nakon donošenja pilot presude u predmetu *Maria Atanasiu i ostali protiv Rumunjske*.

Riječ je o složenom predmetu prvenstveno zbog vremena koje je proteklo od trenutka od kada je podnositeljima oduzeta imovina te zbog razvoja političke situacije i pravnih rješenja koja su se predlagala nakon pada komunističkog režima.

OCJENA SUDA

Vezano za navodnu povredu čl. 1. Protokola br. 1.

Sud je trebao odlučiti jesu li pravna sredstva zajamčena Zakonom br. 165/2013 te način njihovog ostvarivanja bili učinkoviti u slučaju podnositelja.

Sud je ustanovio kako Zakon br. 165/2013 nije ukinuo dotadašnje zakone koji su regulirali pitanje povrata nacionalizirane imovine već ih je na određeni način izmijenio ili nadopunio. Predmetni zakon je uveo novi kompenzacijski postupak po tzv. bodovnom principu, koji je omogućavao podnositeljima zahtjeva da sudjeluju na javnim dražbama. Ukoliko se bodovi ne

bi koristili za kupnju nekretnine na dražbi, Zakon je dopuštao dodjelu novčane naknade. Iznos novčane naknade određivao se temeljem tržišne vrijednosti predmetne nekretnine te se mogao isplaćivati u ratama. Zakon je za svaku fazu upravnog postupka predviđao odgovarajući rok te pravo na sudsko preispitivanje odluke. Na takav način domaći su sudovi imali priliku ispitati zakonitost odluka upravnih tijela, i kada je to bilo potrebno, dodijeliti naknadu. U slučajevima u kojima je postojalo nekoliko dokumenata koji su ovlašćivali nekoliko osoba u pogledu istog zemljišta, Zakon je predviđao poništenje zadnjeg, odnosno zadnjih dokumenata i dodjelu novčane naknade. Sud je primijetio kako Zakon ne regulira pitanje sudskih odluka koje su jamčile jednaka prava za nekoliko osoba u pogledu iste zgrade.

S obzirom na slobodu procjene koju uživa država te jamstva osigurana Zakonom br. 165/2013, Sud je ustanovio kako je predmetni Zakon predvidio dostupan i učinkovit mehanizam obeštećenja za navodne povrede prava na mirno uživanje vlasništva. Međutim, Sud je ustanovio kako navedeni Zakon ne sadrži odredbe kojima bi se reguliralo pitanje obeštećenja u slučajevima kada postoji nekoliko ovlaštenika u pogledu iste zgrade.

Sud je primijetio kako bi se s obzirom na rokove propisane Zakonom, završetak postupaka i isplata naknada mogli odužiti. Ovakvo iznimno stanje stvari je nužno s obzirom na činjeničnu i pravnu složenost predmetne situacije u kojoj je proteklo više od 60 godina od nacionalizacije nekretnina što je prouzročilo brojne promjene i u vlasničkim odnosima i načinu korištenja. Sud je ustanovio kako rokovi predviđeni Zakonom ne dovode u pitanje učinkovitost revidiranog mehanizma obeštećenja te kako su u skladu sa zahtjevima iz čl. 6. Konvencije. Budući da je Zakon tek nedavno donesen, još uvijek ne postoji nikakva sudska ili upravna praksa vezana za njegovu primjenu. Stoga Sud za sada nije primijetio da bi sredstva predviđena predmetnim Zakonom bila neučinkovita. Sud je stoga utvrdio kako Zakon br. 165/2013 omogućava strankama da na nacionalnoj razini ostvare obeštećenje za navodno pretrpljene povrede, osim u slučajevima kada postoji nekoliko ovlaštenika u pogledu iste zgrade. Hoće se stranke iskoristiti pravo na obeštećenje, ovisi o njima.

Vezano za pitanje jesu li podnositelji trebali iscrpiti domaća sredstva predviđena Zakonom br. 165/2013, Sud je primijetio kako je osam zahtjeva podneseno prije nego je predmetni Zakon stupio na snagu. Sud je mišljenja kako okolnosti slučaja predstavljaju iznimku od općeg pravila prema kojemu Sud ispituje je li podnositelj iscrpio domaća sredstva u trenutku podnošenja zahtjeva. Sud je primijetio kako je svrha predmetnog Zakona omogućiti obeštećenje za one povrede o kojima se razmatralo u pilot-presudi *Maria Atanasiu i ostali protiv Rumunjske* te smanjiti broj potencijalnih zahtjeva pred Sudom. S tim u svezi, čl. 4. Zakona se odnosi isključivo na zahtjeve koji su već podneseni Sudu u trenutku kada je Zakon već stupio na snagu te mu je svrha bila obuhvatiti i one zahtjeve koji su trenutno u postupku pred Sudom. Nakon što je Sud ispitao osam zahtjeva, ustanovio je kako (osim u pogledu zahtjeva br. 3736/03) iste treba odbaciti zbog neiscrpljivanja domaćih sredstava.

U zahtjevu br. 3736/03, podnositelji su naveli kako je i dalje na snazi odluka kojom je utvrđeno da im pripada pravo na stan u Bukureštu te stoga traže isplatu naknade zbog gubitka vlasništva nad istim. Sud je ponovio da se odlukom domaćih sudova kojom je utvrđeno kako je nacionalizacija nekretnina bila protuzakonita, potvrđuje činjenica kako je prije nacionalizacije, predmetna nekretnina bila u vlasništvu podnositelja. U pogledu odluke domaćih sudova da je nacionalizacija predmetnih zgrada bila protuzakonita te ih je stoga trebalo vratiti zakonitim vlasnicima, Sud je ustanovio sljedeće. Činjenica da im je oduzeto vlasništvo nad predmetnim nekretninama bez isplate odgovarajućeg obeštećenja kroz duže vremensko razdoblje, predstavlja povredu čl.1.Protokola br.1.

PRAVIČNA NAKNADA

Sud je ustanovio kako Rumunjska podnositeljima zahtjeva br. 3736/03 treba osigurati uživanje njihovog prava vlasništva te ukoliko to ne učini obvezna je platiti istima iznos od 200.000,00 EUR na ime naknade materijalne štete. Nadalje, Sud je istim podnositeljima dodijelio zajednički iznos od 5.000,00 EUR na ime naknade nematerijalne štete te iznos od 3.000,00 EUR na ime troškova postupka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.